

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:

Un an 100 Lei. — Șase luni 50 Lei. — Trei luni 25 Lei. — Pentru străinătate un an 180 Lei.

Ziarul apare Marțea și Vinerea

Correspondențele

să se adreseze Redacției «Telegrafului Român», Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir peti 2 lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației ziarului «Telegraful Român», Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Vizitațiune canonică

Marți, 16 Mai n.

Conferența preoțească

Conform programului stabilit, în ziua de 3/16 Mai l. P. S. Sa a ținut cu preoțimea din județ o conferință pastorală în sala cea mare a prefecturii din Sfântu-George.

Ca notar al conferinței l. P. S. Sa a designat pe preotul A. Nistor.

În cele următoare publicăm în mod fragmentar instructivul cuvânt de deschidere al l. P. S. Sale:

Cu ocazia vizitației canonice, pe care am făcut-o în această parte a arhiepiscopiei noastre, am aflat de bine să vă rog să veniți pe ziua de azi la o conferință, pentru ca să vă comunic unele lucruri, ca rezultat al observărilor în decursul vizitației, și pentru a ne sfătui împreună asupra celor care ar mai fi de făcut în viitor.

E o frumoasă coincidență, că tocmai azi prăznuim și ziua de 3/16 Mai, aceea zi memorabilă din trecutul mai apropiat al neamului nostru, în care a răsunat pentru prima dată cu cea mai mare energie glasul întregului nostru popor de dincoace de Carpați, cerând dreptul la existență și cultură națională.

E bine să ne aducem cu adâncă recunoștință aminte de acei vrednici înaintași ai noștri, cari în 1848 în frunte cu arhiepiscopii lor, în deosebi cu marele arhiepiscop al bisericii noastre Andrei, a luat hotărârea să-și creeze o soartă mai bună pe pământul strămoșesc.

De sigur mulți din cei adunați pe câmpia Libertății vor fi visat în taina sufletului lor visul de aur al întregului nostru popor: înlăptuirea unității naționale. Dar lor nu le-a fost dat să vadă acest vis prefăcut în realitate. Abia noi am fost învredniciți de Dumnezeu cu această mare fericire. Ei ne-au pregătit calea prin răbdarea lor, cu care au suportat toate suferințele și năpăstuirile vremii, prin munca lor de organizație a forțelor poporului, prin lupta lor pentru păstrarea genuină a comorilor sufletești, a credinței și legii strămoșești, prin lumina care au răspândit-o în sânul bisericii și neamului nostru.

Binecuvântată în veci să fie amintirea lor. Iar noi, cari ne bucurăm de roadele muncii și străduinții lor, suntem datori ca să căutăm în sufletele noastre cea din urmă energie pentru a o pune în lucrare pentru binele bisericii și fericirea neamului nostru. O asemenea muncă se cere mai ales în acest colț al pământului românesc,

care poate mai mult a avut să sufere pe urma năpăstuirii vrăjmașului.

Acest vrăjmaș a înțeles ca să pornească o luptă de desființare a poporului nostru și a bisericii lui, pentru ca înaintând din Săcuime spre Brașov să facă un brâu de despărțire între Ardeal și frații noștri de dincolo de Carpați, să facă astfel imposibilă comunicația spirituală și unitatea poporului nostru.

Astfel în urma vitregității sortii, în acest ținut în trecutul mai îndepărtat și mai apropiat, biserica și poporul a pierdut foarte mult.

Poate la mii, la zeci de mii se urcă numărul acelor fii ai neamului din acest ținut, cari pe încetul au fost aduși să-și pearză limba, naționalitatea, portul, obiceiurile, și în cele din urmă biserica și legea lor strămoșească.

Zic în cele din urmă biserica și legea strămoșească, pentru că am putut constata în decursul vizitației canonice, că sânt sate, cari cândva de sigur au fost locuite de Români cari își purtau portul, își vorbeau limba și își aveau obiceiurile lor, dar care azi și le-au pierdut, păstrându-și cu tenacitate numai credința și biserica ortodoxă.

Aici am putut să văd și să simt extraordinara importanță pe care a avut-o biserica noastră în opera ei de ocrotire a neamului, mai mult decât în ori-care altă parte. Mă gândesc ce s'ar fi întâmplat cu acest popor dacă n'avea acest mare razim sufletesc, pe care l-a găsit în biserica sa?!

Tot aici s'a arătat și marea alipire a poporului către biserica sa. El ține la ea și atunci, când și-a pierdut aproape cu totul naționalitatea, și-a pierdut limba, portul și obiceiurile. Nu și-a părăsit, ci a ținut cu toată energia la biserica strămoșească și la credința sa.

Să ne gândim, făcând această constatare, cu recunoștință și la cei îndepărtați și apropiați slujitori ai bisericilor noastre din satele acestui ținut, cari prin devotament curat, prin străduința lor inspirată de credința în Dumnezeu și iubire de popor, au putut face atât de strânse legăturile sufletești dintre biserica noastră — această scumpă mamă — și fiii ei credincioși.

Frățiile Voastre aveți datoria de a păstra din virtuțile înaintașilor în deosebi aceasta una: *cea mai strânsă legătură sufletească cu poporul.*

N'a avut preoțimea veche multă învățătură de carte, dar s'a știut identifica totdeauna cu cele mai superioare interese ale credincioșilor ei. Această strălucită în-

sușire, care e o glorie a preoțimii din toate timpurile, trebuie s'o păstrăm. Noi sântem o biserică a poporului. Biserica noastră e cea mai populară instituție pe care am avut-o. Ea n'a cunoscut clase privilegiate, nici favoruri pe sama ei și a știut și înțeles să se facă una cu toate străduințele și năcazurile credincioșilor ei, suportându-le prin preoții ei alături de dânșii.

Situația aceasta a bisericii noastre trebuie s'o păstrăm și de aci înainte. Dacă n'am putut da bisericii noastre podoabe externe — în urma vitregității sortii — nici strălucirea unei bogate culturi, am putut s'o păstrăm curată în învățăturile ei și iubită din partea credincioșilor ei.

În decursul vizitației ce am făcut-o până acum, prin cele mai multe parohii, am rămas mulțămît c'am putut păstra măcar atâta cât am găsit, în urma furtunilor și vijeliilor vremii. Am găsit și dărâmături, ruine, dar în fața lor m'am gândit la năcazurile și suferințele, cari vorbeau din ele și a căror mărturie erau. Datoria noastră azi este că ce e bun să facem și mai bun, să adunăm din ruine resturile ce ne-au mai rămas, ca cu toată căldura sufletului să clădim biserica ort. română măreață din acest ținut.

Am fost cu atenție în decursul vizitației mele la edificiile bisericesti. În cele mai multe locuri am găsit edificii corăspunzătoare, în unele părți pe deplin mulțămitoare, ca dovadă a spiritului de jertfă al poporului, a hărniciei și înțelepciunii preoților lui. În unele locuri am găsit edificii mai puțin corăspunzătoare, iar în puține locuri, mai ales în 3 am găsit edificii cu totul necorăspunzătoare, și cari vor trebui cât mai în grabă înlocuite cu altele, pentru că se cuvine mai ales în timpul acesta de isbândă al neamului nostru să ne arătăm mulțămita către Dumnezeu, ridicându-i locașuri de închinare, după cum făceau voevozii neamului românesc — după câte-o biruință strălucitoare asupra dușmanilor — ridicând lui Dumnezeu câte-o biserică, câte-o mănăstire de închinare.

Așa să facem și noi. Să le înoinm pe acelea, cari pot sluji încă, făcând reparațiile necesare, iar acolo unde e lipsă, să zidim din nou.

Am găsit destulă curățenie prin bisericile noastre și vă rog ca în punctul acesta să fiți foarte conștiențioși și scrupuloși. Dacă nu putem avea biserici pompoase cum le au alte confesiuni, cari au fost mai favorizate de soartă, atunci cel puțin bisericuțele noastre să fie model de curățenie, să fie tot ce poate fi mai bine

îngrijit, cu deosebire sfântul altar. Preotul aici aduce jertfa cea fără de sânge în sfânta cuminecătură, prin urmare cât de frumos trebuie să-și împodobească sfânta masă, cât de curat să fie sfântul potir, când primește pe împăratul sufletelor noastre! Cât de îngrijit să fie proscomidierul, fără a îngrămădi și alte obiecte, al căror loc ar fi în altă parte. Curățenia esternală este semnul văzut al curățeniei interne.

Am fost foarte mulțumit, găsind aproape pretutindenea în satele noastre case parohiale. Pot să spun, că parohiile noastre din aceste părți în privința aceasta se disting față de celelalte. Mai sunt și în alte părți, dar nu mă așteptam ca aici să găsesc așa multe și corăspunzătoare case parohiale, a căror importanță e de netăgăduit în continuitatea activității preoțești. Datorința este deci a fi ținute în cea mai bună stare.

Cu școalele stăm mai rău. Nu-mi ajunge timpul să desfășor întreaga problemă școlară așa cum o privesc eu și forurile legislative ale bisericii noastre, în-deosebi congresul național-bisericesc. Congresul nostru s'a pus cu toată hotărârea pe punctul de vedere, că biserica are dreptul, care emanează din însași ființa sa de a învăța, drept bazat pe legi concrete, de a susține școale. Noi la dreptul acesta nu renunțăm. Punctul acesta de vedere îl susținem. Știm, că avem mari greutăți cu susținerea școlilor, mai ales, că mijloacele pe cari biserica le pune la dispoziție nu sunt suficiente. Procesul acesta e în curs între biserică și guvern și vom vedea la ce soluție vom ajunge. Fără îndoială trebuie să ajungem la soluția, care corăspunde cu interesele de luminare și cultură ale neamului nostru.

De aceea noi, care am fost biserică obligată de a lucra pentru cultura poporului nostru, mai ales azi să lucrăm în această direcție. Noi susținem, că viața neamului nostru nu este atât de avansată, ca să ne refuze munca pe care i-am da-o pentru luminarea lui. Azi, când nu ne ajung forțele pe toate terenele: administrație, justiție, căi ferate etc. nu va putea refuza forțele bisericești, pe care e în stare să le dea pentru luminarea poporului. Eu cred că în cele din urmă vom ajunge la o înțelegere cu guvernul. Până vom ajunge la această înțelegere, rămânem credincioși vederilor congresului și nu e permis să facem nimic împotriva lor. Vă rog, însă ca tot ce întreprindeți în această chestie, faceți astfel, ca să nu reiasă, că biserica și statul sânt în antagonism, pentru-că de fapt antagonism nu există, ci numai deosebire de vederi și emulație.

Acolo unde edificiul școlar a rămas disponibil, să-l întrebuințați pentru scop cultural: întrunirea comitetului parohial, case culturale, după modelul dat de Asociația clerului Andrei Șaguna, unde găsiți un program vast de activitate a preotului în mijlocul poporului.

Dar acolo unde nu este disponibil edificiul școlii, să se înființeze în alt local casă culturală și bibliotecă parohială, ca să nu fie parohie în acest ținut, care să nu-și aibă biblioteca ei.

Am adus și eu câteva sute de cărți și am distribuit pentru bibliotecile parohiale; cari nu au primit încă, vor primi la sfârșitul acestei conferințe.

Biblioteca o înființați acum, în ziua de azi și să spuneți poporului aceasta. Să

faceți catalogul tuturo: cărților din bibliotecă, un alt catalog pentru ceice cetesc, să faceți propagandă pentru cetirea lor și să luați în bugetul parohiei o sumă pentru completarea bibliotecii. Dacă să ia în fiecare an 30—40—80—100 Lei — după împrejurări — în 10 ani să pot face câteva sute de volume. Dacă să făcea aceasta acum 10 ani, azi aveam biblioteci de mii de volume, ceea ce e un izvor de lumină pentru popor.

Să aveți în fiecare sat casă culturală cât mai în grabă. În jurul casei culturale organizați toată viața socială din sat. Țăranul nostru caută distracție, mai ales Dumineca, să discute, să pue țara la cale, și unde se duce? la cârciumă, unde închină, bea și astfel să obișnuiește cu viața de cârciumă, din care reies cele mai multe rele. Aceasta nu o putem combate decât prin casa culturală. Chiamă-l acolo, aranjază-i hora acolo, toate să se grupeze în jurul acestei case a luminii, care va fi considerată cu timpul ca indispensabilă pentru viața țăranului nostru. Am găsit o frumoasă casă culturală la Arpătac și alta în Budila. Să le urmați pilda cu toții.

Cu privire la serviciile religioase, să vă străduiți să le îndepliniți cât mai cu evlavie. Ele sunt opere de artă sfântă. Alcătuitoarii lor au fost suflete, cari aveau o largă cultură și pe lângă aceasta un foarte fin simț artistic, erau suflete de poeți. Sf. Ioan Gură de aur a fost nu numai mare orator, profund cugetător, ci și un profund artist, dovadă cuvântările lui. A fost un om, care stăpânea toate elementele culturii timpului său.

Cât de profund trebuie să fie deci preotul în serviciul său. Trebuie să-și dea toată silința ca s'o facă pătruns de cea mai profundă evlavie și dându-și seama de însemnătatea actelor ce îndeplinește. Domnul Hristos n'a venit în palatul Cezarilor, ci în peșteră, și așa să împacă și cu modestele noastre biserici fastul liturghiei noastre. Lucrul principal în îndeplinirea serviciilor bisericești este evlavia, concentrarea. Ecteniile rostite limpede să pătrundă în sufletul poporului.

Să îngrijiți să aveți cântăreți, să-i instruiți Sf. Voastre. Mi-a făcut o adâncă impresie în biserică unde cântă întreg poporul. Aceasta s'a întâmplat în Doboli, unde poporul nu cunoaște limba, totuși cântă la liturghie toată biserica. Am oprit corul și am lăsat să cânte oamenii.

În mod deosebit voesc să accentuez necesitatea de a se predica. Preoția este un apostolat, dar cine a mai văzut apostolat mut. Cine a mai văzut biserică să tacă și, durere, multe din amvoanele bisericii noastre tac. E o contradicție în adjecto o biserică mută. Să fi slujitor al lui Hristos și să nu propovăduiești pe Hristos!

Asupra acestei îndatoriri cred că nu mai încapă nici o îndoială. Oricât de lungi ar fi slujbele, nu înlocuiesc propovăduirea vie. Trebuie să-L predici pe Hristos. «Vai mie dacă nu-L voi predica», zice apostolul Pavel. Noi suntem vestitori ai împărăției lui Dumnezeu și acesta trebuie să fie punctul principal al predicii.

Afară de aceasta, lucrul de căpetenie pentru un preot este ca să-și cultive conștiința sa religioasă. Preotul e mijlocitorul între oameni și Dumnezeu, să-i conducă pe oameni la Hristos.

Numai preotul, care își cultivă conștiința sa religioasă îl poate propovedui

pe Hristos și îl poate și dacă va avea mai puțină cultură. Numai atunci prinde vorba preotului, pentru-că atunci vorbele și faptele lui sunt în armonie și aceasta e indispensabil pentru succesul activității pastorale.

Vreau să vă atrag atenția asupra îndeplinirii sf. taine și dintre ele a tainei mărturisirii. S'o tractați cu cea mai mare îngrijire. Azi — după războiu — e de lipsă o influință mai intimă asupra sufletului, o pătrundere mai intensă în camera internă a sufletului credincioșilor. Creștinul vine cu sufletul pregătit la mărturisire. Nu e destul să iai molitvelnicul și să-i cetești molitva de deslegare. Trebuie să-ți faci legătura sufletească, să-i analizezi mărturisirile lui, să fii cu ochii ageri asupra tuturor stărilor lui sufletesti, întocmai ca doctorul, care nu prescrie acelaș medicament pentru toate boalele. Lucru de sine înțeles, că discreția trebuie păstrată chiar cu primejdie de moarte, așa numitul sigil al mărturisirii, pe care se razimă biserica lui Hristos.

Ca să faci mărturisirea bine, trebuie ca însuși să te mărturisești. De aceea toți preoții la conferința de primăvară să se mărturisească, alegându-se ca duhovnici 1—2 preoți mai bătrâni, mai cu experiență.

Le-a mai dat apoi I. P. S. Sa înviațiuni și sfaturi cu privire la conferințele preoțești, ziaristică, cimiterii, conviețuirii ilegale etc.

Magistrala vorbire a Înaltului prelat a fost pentru preoțimea prezentă în număr complet, o adevărată elevațiune sufletească, care a lăsat urme adânci în mintea și inima lor.

S'au discutat apoi mai multe chestiuni sulevate din partea preoților, și s'a distribuit mai multe sute de cărți pentru bibliotecile parohiale.

La finea conferinței I. P. S. Sa a distins cu dreptul de a purta brâu roșu pe adm. prot. George Negoescu.

I. P. S. Sa a luat apoi masa cu preoțimea.

Vineri, 12 Mai n.

Micouifalu

Deși la intrarea în fiecare comună din județul Treiscaune sânt puse table nouă, frumoase cu numele românesc al comunei, plasei și județului, Micouifalu încă n'a fost botezat româneste. Și așa n'ar avea cine să se folosească de numirea românească a satului, deoarece din cele 240 familii de români nu știe nici unul româneste.

În mijlocul satului poartă triumfală. Ne întâmpină învățătorul Cosma cu elevii de școală și mult popor.

Înainte bisericii bătrânul paroh Cosma. În cuvântul de bineventare amintește, că în aceste părți, vladică românesc n'a mai umblat. Deci cu atât mai mare e bucuria lor acum, când văd pe arhipăstorul în mijlocul lor.

I. P. S. Sa răspunzând accentuiază, că știind năcazurile și greutățile prin cari au trecut în timpul războiului, a venit la fața locului spre a-i cerceta și mângăia.

Oficiază sf. liturghie, ear în predica, care li se tălmăcește în ungurește, îi laudă pentru tăria și statornicia lor în credința strămoșească și le dă diferite sfaturi și învățături.

Bucuria credincioșilor nu se poate descrie.

Biserica în vârf de deal, e zidită în 1882; e a treia biserică după tradiția care s'a păstrat. Satul mai înainte era sub deal. Groful Mikó Nicolae a mutat satul în locul de astăzi.

Părintele Cosma ne povestește că în 1873 când a venit primăvară în sat, bătrânii de 80 de ani încă mai știau româneste.

E de mirat cum vitregia vremurilor i-a făcut să-și piardă limba fără a-și pierde conștiința națională, foarte trează în tot timpul. Înainte de război erau mai români în sentimente ca românii cari știau româneste. În cursul războiului a dovedit aceasta ținută admirabilă a multora din ei, când au fost presionați să-și lapede religia.

E interesant cum s'a făcut trecerea la altă confesiune a celor ce n'au putut rezista presiuni-

nilor și amenințării lor. Pentru a se trece dela o confesiune la alta se cere, dupăcum se știe, declarație făcută înaintea preotului la care a aparținut. Preotul era internat, nu se putea face declarația. Nu s'au sinchisit mult, pe preot l-au suplinit cu cei patru păreți ai cancelariei dela primărie, scriind în declarație «voi patru pereți luați la cunoștință că N. N. se lapădă de credința ortodoxă».

Tot aici am aflat că în satul vecin Olteni (Oltzem), prin care am trecut și unde n'avem nici un credincios, înainte cu 90 ani avea sediul un protopop român gr. cat. Astăzi nu este nici măcar parohie, toți sânt reformati și nimeni nu știe românește. A rămas o urmă neștersă în numele de familie: Turcoi, Murgu, etc. Dacă ar studia cineva toate numele, de familie ale locuitorilor din Treiscaune, ar găsi mai mult de jumătate din ele nume românești.

La masă I. P. S. Sa vorbește pentru păr. Cosma, care a fost un paznic drept al credinții și al bisericii noastre timp de o jumătate de secol.

Părintele răspunde cu lacrimi în ochi.

Bicsad

În Bicsad preotul a murit numai cu câteva zile înainte. Ne întâmpină în ușa bisericii episcopul, vorbind ungurește. În cuvinte simțite cere în numele credincioșilor să li se dea în timpul cel mai scurt preot. Ne spune, că biserica e zidită în 1830 din dania lui Gheorghe Anton Neguțiu din Brașov și Vasile Cadar din Bicsad și numai cu multă greutate a putut-o păstra în starea ei de până acum.

I. P. S. Sa răspunzând i-a spus, că se bucură, că au putut păstra biserica, dar se bucură cu mult mai mult, că s'a păstrat *biserica cea vie, credincioșii ei*.

După aceea I. P. S. Sa a intrat în biserică. A oficiat un serviciu divin, și le predică prin interpret.

Antimisul din s-tul altar e dela Kir Neofit 1845 mitropolit al Ungro-Vlahiei, ca o dovadă a legăturilor sufletești cu vechiul regat.

Am admirat ținuta acestor oameni și alipirea ce o au față de biserică, poate fiindcă e dovada cea mai puternică a romanității lor.

După biserică am trecut în școală. Aici membrii comitetului au arătat I. P. S. Sale, că preotul rom.-cat. de acolo, care aflând de venirea I. P. S. Sale, a părăsit comuna — și acum cearcă să pescuiască în tulbure, și prin diferite manopere nepermise să le conturbe pacea și liniștea.

I. P. S. Sa le-a declarat, că nu va mai tolera astfel de lucruri, și cazurile concrete de această natură, cari ar mai obveni, să i se arăte spre a lua măsuri în consecință. Le-a promis totodată că în cel mai scurt timp le va trimite preot.

Credincioșii noștri în număr de peste 700 suflete, au rămas liniștiți și foarte mulțumiți de cele auzite prin graiul arhipăstorului lor.

Sara ne-am întors la Sfântul-George.

Sâmbătă, 13 Mai n.

Vizitarea școlii normale

Sâmbătă a. m. dela ora 8—10 I. P. S. Sa a cercetat școala normală de fete Regina Maria. Școala este provăzută din belșug cu toate mijloacele de învățământ, multe aparate pentru fizică, chimie, mineralogie etc.

Are confortul celei mai moderne școle, cu șase clase, sistemul din vechiul regat și internat adăpostind 246 eleve într'un grandios edificiu, aș putea zice palat, situat în mijlocul unui parc.

Școala așa cum e cu mici completări a fost moștenită dela vechea stăpânire.

La intrare ne întâmpină elevele cu cântece. Dșoara directoare Ianculescu-Blanch și profesoarele ne conduc prin clase, laborator chimic, sala de studii naturale, fizică, desen.

În sala festivă, unde s'au adunat toate elevele și profesoarele I. P. S. Sa într'o cuvântare frumoasă plină de gingăsie și căldură, a vorbit elevelor despre chemarea lor viitoare în familie și societate. Le-a amintit, că la crucea Mântuitorului femeile au rămas cele din urmă, ear după înviere, Mântuitorul femeilor s'au arătat mai întâi. Le-a îndemnat să primească pe Isus Hristos în sufletele lor plâpânde, și să nu se despartă de El nici pe o clipă. Atunci vor

primi putere și vor învinge cu ușurință toate greutățile vieții; le dă apoi sfaturi și îndemnuri de muncă, pentru frumoasa carieră de institutoare, nizuindu-se tot mai mult a-și împodobi inima cu virtuțile creștinești.

În numele corpului profesoral și al elevelor răspunde directoarea Ianculescu-Blanch, mulțumind I. P. S. Sale pentru onoarea făcută de a vizita școala, pentru frumoasele învățături, sfaturi și îndemnuri date elevelor, asigurându-l, că educațiunea și instrucțiunea din această școală, vor fi predominante totdeauna de idealul creștin, care cuprinde în sine și idealul nostru național.

Dupăce corul școlii a mai cântat câteva cântări, I. P. S. Sa a părăsit școala.

Sedința comitetului parohial din Sfântul-George

La ora 10 jum. I. P. S. Sa a ținut o sedință cu comitetul parohial, interesându-se de aproape de modul cum a decurs lucrările de renovare a bisericii, de starea parohienilor etc. A cercetat apoi pe paroh și a examinat arhivul, iar la ora 12 a făcut vizite la onorații din localitate.

Câțiva vizitează fabrica de tutun care lucrează cu 900 de muncitori. Zidire frumoasă cu instalații moderne.

Vâlcele

După masă plecarea la Vâlcele, comună curat românească, renumit loc balnear cu apă minerală.

La ușa bisericii I. P. S. Sa e întâmpinat de preotul G. Preșmereanu. Se oficiază sfințirea apei într'o biserică mare și frumoasă zidită de prințul sârbesc Milos Obranovici în anii 1848—51 un oaspe al băilor. Ca recunoștință portretul lucrat în mărime naturală se păstrează în biserică.

La finea serviciului divin I. P. S. Sa ține poporului adunat în număr mare o înălțătoare predică.

După aceea vizităm băile aranjate bine, dar într'un loc prea strâmt; ele sânt a câtorva proprietari unguri. Sătenii n'au decât dreptul să bea apă minerală; noaptea izvorul e închis. Directorul băilor arată instalațiile de umplut sticlele. Izvorul e foarte bogat, apă minerală curge mult mai multă decât pot să umple.

Duminecă, 14 Mai n.

Arpătac, Hăghig, Arini, Belini

A doua zi Duminecă avem ziua cea mai grea, vizităm patru comune, făcând servicii în tot locul.

Pentru I. P. S. Sa această zi a însemnat să țină patru predici dela o jumătate până la o oră în lungime fiecare, în afară de răspunsuri la primiri la porțile triumfale și la intrările în biserică.

În cele dintâi trei comune aflăm români cari știu românește. Întâiu Arpatacul, comună frunțase cu harnicul preot Aurel Nistor.

La anul 1885 a fost învrednicită cu vizita mitropolitului Miron Romanul când s'a sfințit biserica.

Popor mult cu dragoste față de biserică. Părintele Nistor le poartă grija cu multă sârguință. Are cea mai frumoasă și mai bine cercetată casă culturală.

În vorbirea de binevenire accentuiază, că în această comună războiul n'a lăsat urme dezastruoase asupra vieții morale a credincioșilor.

I. P. S. Sa oficiază un scurt serviciu divin și le ține o înălțătoare predică, laudând harnicia lor.

Plecăm repede la Hăghig.

La intrarea în biserică I. P. S. Sa e întâmpinat de preotul Holdăr, care amintește că această parohie a fost cercetată pe vremuri de mitropolitul Șaguna, în trecere spre Vâlcele, unde și-a căutat de sănătate. După răspunsul I. P. S. Sale intrăm în frumoasa și bine întreținută biserică. I. P. S. Sa oficiază sfta liturghie și le ține o frumoasă predică. Credincioși mulți, veniți și din comuna învecinată Feldioara.

Satul mare, locuitori amestecați unguri și români, cari toți știu românește.

Luăm masa în casele păr. Holdăr. Se cercetează arhivul și se constată că e în deplină

ordine. Aflăm cu multă plăcere, că fiul acestei comune, trecut de tinăr în vechiul regat, *Alexandru Iteanu*, deputat, a înzestrat parohia cu o frumoasă bibliotecă, constatătoare din mai multe sute de cărți bune.

Trecem în *Arini*, unde nu găsim biserică, fiind ruinată, ci numai o casă de rugăciune. I. P. S. Sa e întâmpinat de bătrânul preot Bucșa și fanfara credincioșilor noștri din învecinata comună Măieruș, aparținătoare tractului Brașov. I. P. S. Sa oficiază serviciu divin și predică.

Cătră seară intrăm prin o frumoasă poartă de verdeață în *Belini*, începând un nou șir de comune cu români, cari nu știu românește. Sosirea I. P. S. Sale e o bucurie după spusa unuia «așa e de mare de n'o putem spune».

După batjocurile și mizeriile ce le-a îndurat biserica noastră, după vizita canonică a I. P. S. Sale li se ridică moralul credincioșilor într'o măsură mare. Cu excepția alor 3—4 comune, nici tradiția n'a păstrat trecerea vre-unui episcop prin locurile acestea.

I. P. S. Sa e întâmpinat de preotul Sângeorghean. Le ține slujbă d-zeiască și le predică prin interpret. Luni dimineața înainte de plecarea mai departe, I. P. S. Sa cercetează școala. Sânt 6 puteri didactice, 4 unguri și 2 români, fiind locuitorii în majoritate unguri; băieții noștri, cari în casa părintească vorbesc ungurește, după truda de un an de zile a învățătorului Const. Dediș și învățătoarei Borcoman, cei mai mărișori au ajuns să știe românește binisor. Nu ne venea să credem, la toate întrebările, cât de variate, au răspuns românește.

E un spor cum rar s'a mai văzut. I. P. S. Sa, constatând frumosul progres, a laudat și încurajat pe micii elevi, distribuindu-le cărți de rugăciuni. Asemenea a laudat și zelul învățătorilor.

Românii din Belini sânt printre cei puțini cari sub amenințările cele mai grozave nu și-au lăsat nici unul legea. Bărbați și femei cu multă însuflețire și mândrie ni-au povestit suferințele îndurate. Bătrânul învățător Ciucan le-a purtat în timpul războiului grija sufletească. Preotul unitar a umblat din casă în casă însoțit de primpretorul provocându-i cu amenințări să-și lase legea. Nici pe unul n'a putut converti. În decursul războiului și preotul de aici, ca toți ceilalți, cari n'au fost deținuți, s'a refugiat. Li s'au confiscat din biserică toate cărțile rituale. Bătrânul dascăl Ciucan a putut salva un molitvelnic, din care a mângăiat poporul peste 2 ani — până li s'a întors preotul.

Luni, 15 Mai n.

Aita-mare, Aita-medie, Copeț, Bățani

Plăcut surprinși de cele constatate în școala din Belini, pe un timp frumos luăm drumul spre Aita-mare, centrul plasei.

La intrarea în comună frumoasă poartă triumfală. Suntem întâmpinați de antistia comunală. La biserica noastră așezată în un loc frumos mai ridicat, ne întâmpină protopretorul plasei Râmbeț, arătând situația credincioșilor noștri din aceste părți. I. P. S. Sa mulțumind, intră în biserică. Oficiază un scurt serviciu divin și predică prin interpret, laudând tăria lor în credință și alipirea de biserică mamă în această mare de streini. Au cântat elevii de școală instruiți de harnicul învățător Tulbureanu. Biserica e frumoasă și destul de încăpătoare pentru puținii credincioși. Avem abia 100 suflete. La ieșirea din biserică elevii numitului învățător cântă «Deșteaptă-te Române».

De aici plecarea la *Aita-medie*, depărtare de 3 km unde I. P. S. Sa oficiază sfânta liturgie și predică tot prin interpret. Numărul credincioșilor noștri aici e de peste 200.

Ne întorcem la Aita-mare. Urmează recepțiunile: confesiunile rom. cat., reformată și unitară. Din deputațiunea bisericii unitare face parte și curatorul bis. din Ardeal Dr. Ferenczy. După răspunsul I. P. S. Sa urmează *banchetul* dat de autoritățile locale. Au luat parte peste 100 persoane. Se înțelege de sine, că n'au lipsit nici toastele.

După amezi, la ora 3, plecarea cu automobilul, având să percurgem o distanță mare. Trecem prin câteva comune ungurești, care de care mai frumoase, ne oprim în *Copeț*. Bieții oameni cu multă trudă în anul 1876 și-au ridicat o biserică de peatră. Locul fiind surpăcios, îndată după zidire cu ocaziunea unui cutremur de

pământ zidurile s'au crepat așa de tare încât n'a putut fi sfințită. Ne-au povestit cu multă durere această nenorocire. Li se promite ajutor să o poată restaura. Sunt numai 20 familii și țin foarte mult să-și vadă biserica restaurată.

În *Bătanii mari* biserica bună, dar fără preot. Un învățător român harnic și cu dragoste de oameni, Miron Florea îi adună la biserică în fiecare Duminică, le cântă și le predică.

Doi credincioși dintr-o comună apropiată *Bodoș* unde sunt numai 8 familii cu multă insistență cer ca la reforma agrară să repartizeze puțin pământ pentru biserica ortodoxă, căci turn au și cu timpul ar dori să-și facă și biserică. Am rămas de-a dreptul surprinși de grija ce o poartă bisericii — singurul lucru românesc ce le-a mai rămas nemaghiarizat.

Sara ne întorcem la Sfântul George peste dealul Hatad, o regiune romantică, eșind la Mikoufal și Malnaș.

Marți în 16 Mai, conferința preoțească, despre care raportăm în fruntea foii.

Zece Mai în Sibiu

Ziua de 10 Mai a dat întregului nostru oraș aspectul sărbătoresc ce se cuvine să-l poarte la asemenea ocazii.

La ora 10 a. m. în biserica catedrală s'a ținut serviciu divin. S'a oficiat doxologia din partea asessorilor L. Triteanu, Dr. G. Proca, prof. Dr. A. Crăciunescu, a preotului militar I. Dăncilă și a diaconului I. Belean, cântând corul mixt al școlii normale Andrei Șaguna condus de prof. T. Popovici, în prezența I. P. S. Sale mitropolitului nostru *Nicolae*, a întreg corpului ofițerilor aflați în garnizoană, în frunte cu dl general *Cihoschi*, comandantul corpului VII de armată, și toți funcționarii civili în frunte cu dl prefect județean Ioan *Henteș*, elevii tuturor școalelor din localitate cu profesorii și un public ales și numeros.

La finea serviciului divin părintele Dăncilă a ținut o frumoasă cuvântare ocazională arătând în cuvinte pline de căldură și însuflețire momentele istorice care necesitează așezarea sărbătorii unității naționale tocmai în caarele luminoase ale zilei de 10 Mai, potrivit cu năzuințele spre libertate și lumină ale poporului românesc.

După biserică întreg publicul a mers în piața «Regele Ferdinand I».

Aci a urmat la ora 11, înaintea dlui general comandant de corp *Cihoschi*, în sunetele muzicii militare, mai întâi defilarea tinerimei școlare conduse de corpul didactic, apoi grupul ofițerilor, și a tuturor trupelor din garnizoană salutate cu entuziasm de mulțimea privitorilor.

La ora 12 s'a făcut recepția la cercul militar. S'au prezentat toate autoritățile bisericești militare și civile, exprimând înaintea dlui general *Cihoschi* și a prefectului Ioan *Henteș* sentimentele de loialitate față de Dinastie, rugându-i ca acestea să se aducă la cunoștință Majestăților Lor, și a întregii Case domnitoare.

Reprezentanța care era să se țină pe câmpul de aviație lângă drumul Cisnădiei, din cauza timpului nefavorabil nu s'a ținut.

Seara la ora 9 s'a făcut retragerea cu torțe pornită din casarma «Mihai Viteazul».

Seara, la ora 9, a urmat Concertul dat în sala dela Urania. Corurile tinerimii dela școalele românești din Sibiu, trei sute de voci tineresti, sub conducerea iscusită a dlui profesor N. Oancea, și cu concursul orchestrei orașului, după imnul regal au executat coruri mixte și cântece potrivite școlare. Au plăcut în deosebi compozițiile de G. Kiriak pentru copii. Producțiile tinerimii au făcut efectul dorit, înălțând solemnitatea zilei de 10 Mai și încheind în mod vrednic sărbătorile organizate din acest prilej.

Ziua eroilor în Sibiu

Sărbătoarea dela *Înălțarea Domnului*, în amintirea eroilor ostași căzuți în război, a fost în anul acesta prilej de impunătoare manifestare națională în întreaga țară.

Festivitățile în Sibiu s'au început cu serviciul divin oficiat în catedrală, plecarea procesiunii din catedrală la ora 9^{3/4} a. m. în Piața Regele Ferdinand I, ear de aici la ora 10 spre Cimitirul eroilor.

După compania de onoare din Reg. 90 Inf. cu drapel și muzică au urmat: corul catedralei, apoi preoțimea slujitoare.

În procesiune au participat toate școalele sibiene cu profesorii lor, autoritățile militare și civile.

Ajunși la Cimitirul eroilor I. P. C. Sa arhimandritul *Dr. E. R. Roșca* a oficiat parastasul pentru odihna eroilor căzuți pentru întregirea neamului.

A urmat apoi cuvântările: protoiereul Dr. Aurel Crăciunescu, preotul luteran H. Nikolaus, generalul Mironescu și profesorul I. Sandu.

Seara la ora 8 s'a ținut retragere cu torțe, precum și un Concert dat în sala Urania de corurile tinerimii, conduse de profesorul de muzică *Nicolae Oancea*, la care a luat parte un public ales și numeros în frunte cu I. P. S. Sa mitropolitul *Nicolae*.

Activitatea cercurilor religioase

Primim:

Cercul religios I, din tractul *Făgăraș*, al comunelor: Beclean, Galați, Făgăraș, Calbor și Boholț a stabilit următorul program pentru zilele mai jos însemnate:

1. La Înălțarea Domnului în 12/25 Mai 1922 pe hotarul comunei Beclean, — înainte de începerea horei obișnuite de tineretului comunelor din jur, — se oficiază sfințirea apei și sf. maslu, citindu-se rugăciuni pentru îmbelsugarea rodului pământului. După serviciu vorbire din Evanghelia zilei.

2. În 21 Mai (3 Iunie) 1822, la Constantin și Elena, ora 9, procesiune la mănăstirea din deal, a episcopului Macarie, pe hotarul comunei Galați, unde se va oficia liturghia în sobor și sf. maslu. Va vorbi preotul *Nicolae Clonța* despre credință în legătură cu praznicul zilei. După serviciu excursie în pădurea apropiată, unde urmează petrecerea poporală dată de reuniunile din Galați.

3. În 23 Mai (5 Iunie) 1922, la Rosalii, cercul religios se ține în Făgăraș. Preoții dela biserică, pleacă în procesiune — însoțiți de popor, — la crucea din fața spitalului; aici se face sf. maslu și sfințirea apei mici, apoi rentoarcere la biserică, unde se serbează hramul bisericii; va vorbi preotul Ioan Conora despre luminarea sufletului prin Duhul sfânt; după aceasta urmează serbarea obișnuită, plecând cu elevii școlii, tineretul și poporul în rând, însoțiți de muzică, în parcul «Regina Maria»; aici elevii școlii primare vor cânta și recita.

4. În 5/18 Iunie 1922 serviciu divin în biserica din Calbor, la 9 ore, după aceea parastas pentru soldații căzuți aici, pentru patrie. Vorbește preotul *Nicolae Aron*.

5. În 19 Iunie (2 Iulie) 1922, în comuna Boholț, se va servi liturghia în sobor, apoi sfințirea apei, și cuvântare de preotul *George Șolca*.

Frații preoți își vor aduce cu sine ornate; ceice vor lipsi, vor fi pedepsiți cu câte 50 Lei, conform concluzului apobat de Veneratul Consistor arhidiecezan.

Făgăraș, la 18 Mai 1922.

Nicolae Aron,
președinte.

Vasile Floca,
secretar.

N. B. Procesiunile se vor ținea în caz de timp favorabil; la din contră, se fac numai servicii divine în biserică.

Știrile zilei

Urcarea salariilor preoțești. Ministrul cultelor a avizat Consistorul nostru, că în 1 Aprilie a. c. salariile de bază ale preoților au fost puțin urcate. Parohii doctori în teologie, vor primi de aci înainte un salariu de bază de 600 Lei, — parohii cu studii teologice de 3 ani, 500 Lei, capelanii 400 Lei, — și preoții fără studii teologice de 3 ani 350 Lei. —

Amânarea. Ni se comunică astăzi, că congresul preoțesc, ce era să se țină în 31 Mai a. c. la București, s'a amânat.

Eroii noștri. Cuvântarea apărută sub acest titlu, în numărul trecut (37) al ziarului nostru este scrisă de Prot. *Dr. G. Ciuhandu*.

† **Preoteasa Maria Cațaveiu n. Grama**, soția preotului nostru din Lisa (protop. Făgăraș) Petru Cațaveiu, după grele suferințe, și-a dat sufletul în mâinile Creatorului Vineri dimineața, în 19 Mai 1922, în etate de 34 de ani. Rămășițele sale pământești s'au depus spre veșnică odihnă în cripta familială din Răușor Duminică în 21 Mai ora 3 p. m. Odihnească în pace!

24 Eroii exumați. Vizita Deputaților francezi la Cimitirul Eroilor. Societatea «Mormintele Eroilor» din Brașov, care în vara trecută în prezență MM. LL. Regelui și Reginei a inaugurat unul din cele mai frumoase cimitire și monument al eroilor, prin vrednicia căpitanului Ioan Iorga și a părintelui Dr. Nicolae Stinghe, depune o deosebită muncă în această direcțiune. Vineri în 22 April v. 1922. au fost exumați și transpuși în acest Cimitir 24 eroi români, care au căzut în luptele dela Brașov în 1916. În fața companiei de onoare postată în jurul gropii, părintele Stinghe, secretarul societății, a rostit o înălțătoare cuvântare, preamărind pe cei-ce și-au vărsat sângele pentru idealul național și indemnând pe ostași de a aduce și ei, când țara va cere, aceeași jertfă sfântă: jertfa vieții.

A doua zi, Sâmbătă în 23 Aprilie acest cimitir a fost cercetat de deputații francezi d-nii Grosjean și Lorain, prof. Mrazec și Czigara-Samurcaș și alte persoane marcante din București.

Prefectul județului Dr. Alexe Sulică ca președinte al societății și părintele Dr. N. Stinghe ca secretar au însoțit pe înalții oaspeți dându-le toate explicațiile necesare despre luptele dela Brașov. Deputații adânc impresionați și cu admirație față de cei-ce știu să cinstească atât de frumos memoria celor ce s'au jertfit pentru neam și pentru țară, au depus o splendidă coroană de flori și în cuvinte mult simțite au rugat pe părintele Dr. Stinghe să continue opera aceasta asigurându-l că nu există o faptă mai frumoasă și mai sfântă decât recunoștința pentru fiii morți pentru patrie.

Congres în Sibiu. S'a acordat comercianților pentru congresul dela Sibiu o reducere de 75 la sută asupra tarifului pentru transporturi pe calea ferată (cl. I II și III). Reducerea e valabilă dela orice stațiune din România Mare până la Sibiu și înapoi, și se obține pentru ducere în zilele de 1, 2, 3 și 4 Iunie, iar pentru întoarcere în zilele de 6, 7, 8, și 9 Iunie, la prezentarea biletilui de legitimație emis de Cercul central din București.

Serbarea de gimnastică și sport care era să se țină în după amiaza zilei de 23 Mai a. c. pe câmpul de exerciții al garnizoanei, din cauza timpului nefavorabil s'a amânat pentru Duminică 28 Mai 1922, ora 4 p. m. Intrare gratuită.

Revista Vremii. A apărut Nr. 15 din 21 Mai 1922 cu articole despre: Factorul Economic în Liga Popoarelor Dunărene, De ale vremii, Imperialismul Rus, Primejdia Secolului al douăzecilea, Criza europeană și Politica României, ș. a. Prețul Numărului: Lei 4.

Poșta redacției

Dlul V. P. în R. Listele sânt foarte lungi, și spațiul foarte restrâns. Cereți de-a dreptul dela cei competenți, să vi se trimită câte un exemplar.

Vila Ținte în Ocna-Sibiului

vis-à-vis de scâlzi, constatătoare din 8 odăi mobilate, o sală mare și două bucătării, favorabilă și pentru restaurant, se închiriază pentru lunile de vară. (71) 7—10

==== Detalii se pot afla tot acolo. =====

Subprefectura județului Sibiu.

Nr. 3802/922 subpref.

(92) 2—2

2 Autocamioane de vânzare

La subprefectura județului Sibiu se vor vinde 2 autocamioane prin licitație plus oferentului și anume un Hansa Llyod de 3 tone care se poate cerceta în curtea Subprefecturii (Strada Șaguna 10) și un Presto de 2 tone care se poate cerceta la firma Benker și Jeckeli (Strada Lictor 2). Oferte sigilate se pot înainta la subprefectura până la 31 Mai la ora 1 amiază.

Schöpp m. p.
subprefect